

PORVOO

Raatihuoneentorin kunnostustyön kaivujen arkeologinen valvonta 2020

Juuso Koskinen ja Johanna Roiha

Tilaaaja: Porvoon kaupunki

Sisältö

Perustiedot	2
Tutkimuksen tilaaminen	3
Historia ja aiemmat tutkimukset	3
Valvonta ja havainnot	4
Lähteet	7

Kansikuva: Ralinginkuja kuvattuna A2:n kohdalta.

Perustiedot

- Alue:** Porvoon Raatihuoneentorin koillisreuna, muinaisjäänöksellä Vanha Porvoo (mjtunnus 1000006161)
- Tarkoitus:** Valvoa tuleeko kunnostustöiden kaivuissa esille arkeologisia jäännöksiä.
- Työaika:** 2.3., 27.–28.4., 13.5. ja 27.5. 2020
- Tilaaaja:** Porvoon kaupungin kuntatekniikka.
- Tekijät:** Kenttätyö: Juuso Koskinen ja Johanna Roiha. Raportti Juuso Koskinen ja Johanna Roiha.
- Tutkimuslupa:** 17.2. 2020, MV/9/05.04.01.02/2020.
- Tutkimukset:** Hakanpää 2006 valvonta ja kaivaus, Koivisto 2008 koekaivaus, Uotila 2008 kaivaus ja Koskinen 2019 valvonta ja kaivaus.
- Tulokset:** Valvonnassa ei havaittu ehjiä muinaisjäänöskerroksia tai -rakenteita.
- Löydöt:** Valvonnassa löytyneet esinelöydöt olivat peräisin modernisti sekoittuneesta maasta. Ne jätettiin kuvaamisen jälkeen löytöpaikalleen.

Muinaisjäänösalueen Vanha Porvoo (1000006161) rajat punaisella. Valvonnassa kaivettujen alueiden sijainti sinisellä.

Muita tietoja: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa. Maastokartat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 3/2020 ellei toisin mainittu. Muinaisjäänösrekisteri on tarkastettu 3/2020. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat talletettu Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaajat: J. Roiha & Juuso Koskinen.

Tutkimuksen tilaaminen

Porvoon Raatihuoneentoria parannetaan. Museovirasto antoi 3.5. 2019 hankkeesta lausunnon MV/547/05.01.00/2019, jonka mukaan korjaustyön kaivut on tehtävä arkeologin valvonnassa. Hankkeen korjaustöitä tehdään useassa vaiheessa, ja keväällä 2020 tehtiin torin koillisreunaan parannuksia, joiden kaivujen arkeologisen valvonnan Porvoon kaupungin kuntatekniikka tilasi Mikroliitti Oy:ltä.

Historia ja aiemmat tutkimukset

Nykytietämyksen mukaan Porvoon kaupunki on perustettu todennäköisesti 1380-luvulla (Edgren & Gardberg 1996: 142, 172). Tuomikirkon pohjoispuolella oleva aukio lienee sen varhaisin tori, ja Raatihuoneentori on kehittynyt tärkeäksi alueeksi 1500-luvulta alkaen (Edgren & Gardberg 1996: 217-218). Raatihuone on sijainnut 1600-luvulla torin pohjoislaidalla, ja nykyiselle paikalleen Vanha Raatihuone rakennettiin vuoden 1760 suurpalon jälkeen (Koivisto 2008:7).

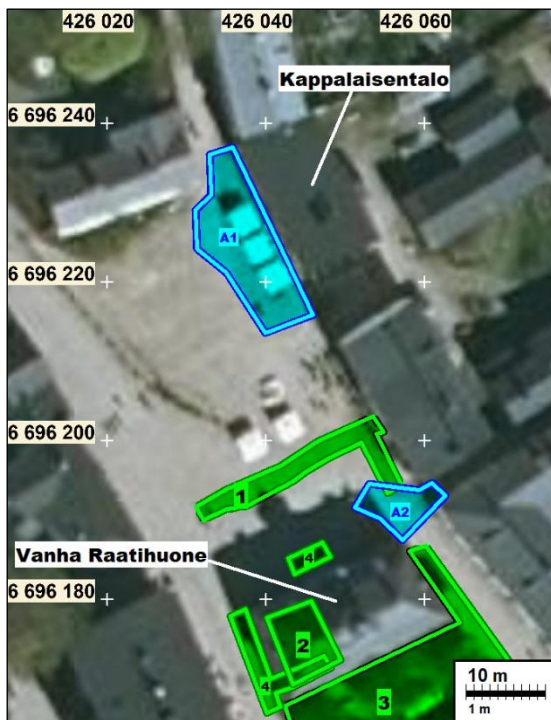
Raatihuoneentorin poikki tehtiin, lounas-koillinen-suunnassa, putkikaivanto vuonna 2008. Korjaustyön yhteydessä tehdyssä arkeologisessa valvonnassa ja kaivauksessa löytyi lattianjännös sekä noin puoli metriä paksuja kulttuurikerroksia, jotka ajoittuvat todennäköisesti 1500-luvulle. Samassa tutkimuksessa tuli esille myös keskiaikaisia löytöjä. (Hakanpää 2006: 18)

Vuonna 2008 Raatihuoneen peruskorjauksen yhteydessä tutkittiin yhteensä kolme koeojaa, rakennuksen lounais- ja luoteispuolella, sekä vaunuvajan sisällä. Lounaispuolen koeojasta löydettiin todennäköisesti 1500-luvulle sijoittuvia palokerroksia, ja mahdollisesti 1800-luvun puolivälin jälkeen rakennettua puukourua. Luoteispuolen koeojassa oli tiilinen purkukerros, jota arvioitiin mahdolliseksi kellarin jäännökseksi. Vaunuvajan koeojasta löydettiin samat maakerrokset kuin lounaispuolen ojasta, mutta palokerrokset puuttuivat sieltä. (Koivisto 2008:14)

Vaunuvajan alainen maa kaivettiin arkeologisesti saman peruskorjauksen yhteydessä, erillisenä tutkimuksena. Kaivauksessa löydettiin puulastukerros, joka on esinelöytöjen perusteella peräisin keskiajan lopulta 1600-luvulle. Puulastukerroksen alla oli palokerros, joka rajautui alareunastaan kallion päällä olleeseen hiekka/siltti-kerrokseen. Puulastukerroksen yllä oli hiekkaa, jonka päällä oli piha- tai kujarakenteeksi arvioitu puulatomus (Uotila 2008: 6-7).

Vuonna 2019 Raatihuoneen koillis- ja kaakkoispuolen katu-uudistusten kaivujen arkeologinen valvonta johti Raatihuoneen kaakkoispuolisella osalla kaivaustutkimukseen, jossa tuli esille yhteensä noin 1,5 metrin paksuinen ehjä kulttuurikerros. Kerroksessa oli useita päällekkäisiä talous- ja asuinrakennusten jäännöksiä sekä piha- ja kujarakenteita, jotka löytöaineiston, kerrosjärjestyksen ja historiatietojen perusteella ajoittuvat 1500-luvulta 1800-luvulle. (Koskinen 2019)

Valvonta ja havainnot

Keväällä 2020 kaivetut alat sinisellä. Vihreällä aiemmat tutkimukset: 1: Hakanpää 2006 valvonta ja kaivaus, 2: Uotila 2008 kaivaus ja 3: Koskinen 2019 valvonta ja kaivaus 4: Koivisto 2008 koekaivaus.

Raatihuoneentorin koillisreunalla kaivettiin auki kaksi eri alaa. Kaivu tehtiin noin 1 m leveällä kauhalla, varovasti mukulakiviä ja maata poistaen, arkeologin valvonnassa. Kummallakin alueella, A1 ja A2, oli kaivoja, joiden perusteella voidaan todeta, että niiden kohtia on kaivettu syvälle aiemmassa modernissa rakentamisessa. A1 kaivettiin Kappalaisentalon edustalle. Se oli laajuudeltaan noin 160 m² ja noin 15-40 cm syvä. Alueelta tuli esille pääasiassa vaaleaa, ja paikoin tummempaan maahan sekoittunutta, täyttöhiekkaa. Aivan Kappalaisentalon juurella havaittiin noin 120 cm leveydeltä tummanruskeaa maata, jossa oli tiilimurskaa. Maa oli sekoittunutta, ja siitä löytyi 1 sirpale sameaa ja 1 sirpale kirkasta tasolasia, 1 pala lasitteetonta punasavikeramiikkaa tai kaakelia, 1 pala fajanssia ja 1 kappale boluskoristeltua punasavikeramiikkaa. A2 kaivettiin Vanhan Raatihuoneen Pohjoisnurkalle. Kaivanto oli alaltaan noin 43 m² ja noin 15-20 cm syvä. Siitä tuli esille ainoastaan hyvin puhdasta ja löydötöntä täyttöhiekkaa.

22.9. 2020

Juuso Koskinen & Johanna Roiha
Mikroliitti Oy

Vasemmalla: A2 ennen kaivun aloittamista. Kuvattu kaakkoon. Oikealla: A2:n mukulakiviä poistetaan. Kuvattu luoteeseen.

Valmiiksi kaivettu A2 itään (vas.) ja kaakkoon (oik.) kuvattuna.

Valmiiksi kaivetun A1:n lounaisempi puolikas kaakkoon (vas.) ja luoteeseen (oik.) kuvattuna.

Valmiiksi kaivetun A1:n koillisempi puolikas kaakkoon (vas.) ja luoteeseen (oik.) kuvattuna.

Tummaa tiilimurskankeskaista maata Kappalaisentalon juurella.

Kappalaisentalon juuren tummasta maasta tulleet löydöt: 1 sirpale sameaa ja 1 sirpale kirkasta tasolasia, 1 pala lasitteetonta punasavikeramiikkaa tai kaakelia, 1 pala fajanssia ja 1 kappale boluskoristeltua punasavikeramiikkaa.

Lähteet

- Edgren, T. & Gardberg, C.J. 1996. Porvoon kaupungin historia I. Porvoon seudun esihistoria - Keskiaika ja 1500-luku. Porvoon kaupunki, Porvoo.
- Hakanpää, P. 2006. Porvoo, Raatihuoneentori, viemäri- ja kaukolämpökaivannon arkeologinen valvonta ja kaivaus 2006. Tutkimuskertomus, Museovirasto.
- Koivisto, A. 2008. Porvoon Raatihuoneen arkeologinen kaivaus ja salaojakaivantojen dokumentointi vuonna 2008. Tutkimuskertomus, Museovirasto.
- Koskinen, J. 2019. Porvoo Gabriel Hagertin kujan arkeologinen valvonta ja kaivaus 2019. Tutkimuskertomus, Mikroliitti Oy.
- Uotila, K. 2008. Porvoo Raatihuone, vaunuvaja, arkeologiset kaivaukset 19.9.-30.10.2008. Tutkimuskertomus, Muuritutkimus Ky.